

BIJBELSTUDIE: SCHATGRAVEN IN GODS WOORD

• Kees Fieggen

SPURGEON ZEI EENS: DE BIJBEL IS EEN WONDERLAND: HET VERTELT ONS NIET ALLEEN OVER WONDEREN, MAAR IS OP ZICHZELF EEN WERELD VAN WONDEREN. VORIG JAAR SCHREEF IK OVER GEESTELIJKE GROEI EN HET WOORD. NIEUW LEVEN VRAAGT ONDERHOUD, DUS IS HET BELANGRIJK EN LOGISCH OM ALS CHRISTEN REGELMATIG DE BIJBEL OPEN TE DOEN EN JE HART TE OPENEN VOOR WAT JE DAARIN VINDT. MAAR HIER VALT HEEL WAT MEER OVER TE ZEGGEN, WANT DE BIJBEL IS EEN RIJK BOEK - OF EIGENLIJK EEN BIBLIOTHEEK VAN 70 BOEKEN (JA: 70, WANT DE PSALMEN IS NIET ÉÉN BOEK, MAAR VIJF BOEKEN). WIE HIER ECHT INDUIKT, WORDT EEN SCHATGRAVER. MAAR HOE DOE JE DAT, HOE KRIJG JE AL DIE SCHATTEN NAAR BOVEN? IN DIT ARTIKEL WIL IK IETS VERTELLEN OVER WAT IK DAAR ZELF OVER GELEERD HEB.

De Bijbel is Gods Woord

Als je daarop niet voluit 'ja' zegt, wordt Bijbelstudie een hobby voor liefhebbers. Paulus zegt: *alle Schrift is door God ingegeven en nuttig om te leren, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen is, tot alle goed werk ten volle toegerust* (2Tim.3:16). Dat hij daarmee niet alleen het OT bedoelt, blijkt als hij in 1Tim.5:18 met de woorden *want de Schrift zegt* citeert uit Lukas 10:7. Hij haalt daarmee een uitspraak van de Heer Jezus aan: Zijn woorden worden Schrift, net zoals we in Galaten 3:8 lezen dat *de Schrift voorzag* - dat verwijst naar wat de HEERE zegt tegen Abram (Genesis 12:3). Wat Hij zegt, is gelijk aan wat de Schrift zegt. Dat het NT is geïnspireerd, vinden we ook in de uitspraken van de Heer Jezus over het werk van de Heilige Geest:

* De evangeliën zijn geïnspireerd, want de Heilige Geest kon alles in herinnering brengen wat Jezus had gezegd (Johannes 14:26).

* Het boek Handelingen zien we voorzegt in Johannes 15:26,27.

* Maar ook de brieven en Openbaring kwamen tot stand onder leiding van de Heilige Geest, want Hij zou de discipelen in de volle waarheid leiden en hun de toekomstige dingen verkondigen (Johannes 16:13).

En in Openbaring vinden we genoeg aanwijzingen dat Johannes dit onder Gods leiding heeft opgeschreven en dat we daar niets aan toe mogen voegen of vanaf doen. Omdat we dat laatste vinden in het laatste hoofdstuk van het laatste Bijbelboek (Openbaring 22:18,19), mogen we concluderen dat dit voor de hele Bijbel geldt.

Scherper dan enig tweesnijdend zwaard

Net nu ik dit schrijf, komt een korte overdenking over Hebreeën 4:12 voorbij. De schrijver wijst erop dat als we ons voordeel willen doen met wat de Bijbel ons leert, we nooit over het hoofd mogen zien dat het Woord ons oordeelt - en niet andersom. Wij mogen niet ons eigen oordeel vormen over de Bijbel of onze eigen interpretaties laten zegevieren: laat de woorden van de Bijbel een onbevooroordeeld effect op ons hebben. Het Woord van God is levend en krachtig: God spreekt nog steeds daardoor, elke keer als we het lezen. En dit levende Woord van God is "scherper" dan enig ander wapen, omdat het ons geweten aanspreekt. Het doet soms pijn, maar de gevolgen zijn positief.

Dat brengt me bij mijn eerste advies voor Bijbellezers: doe dit dagelijks en lees ook altijd met een open hart, laat Hem tot je hart spreken, wees bereid om je geweten te laten raken - en te handelen naar wat Hij tot je hart en geweten zegt.

Stel vragen

Elk Bijbelgedeelte en elk Bijbelboek heeft zijn eigen boodschap. Als je die wilt ontdekken, kan het helpen een aantal vragen aan het Schriftgedeelte te stellen, zoals:

- Wat leer ik hier over God, over de Heer Jezus, over (het werk van) de Heilige Geest?
- Wat zou de kernboodschap van dit gedeelte zijn?
- Ligt er wellicht een belofte op mij te wachten - die ik me eigen moet maken?
- Vind ik hier een waarschuwing voor mij - een zonde die ik dien te belijden en te vermijden?
- Bevat dit gedeelte een opdracht voor mij - iets wat gehoorzaamheid vraagt?
- Zie ik hier een goed (of een verkeerd) voorbeeld - om na te volgen (of juist niet)?
- Wat lees ik hier waar ik de Heer voor kan danken?

De laatste vijf vragen liggen al snel op het vlak van de persoonlijke toepassing. Deze serie vragen helpen wellicht vooral bij het dagelijks lezen voor je hart.

Verschillende manieren van lezen

Om de Bijbel echt te leren begrijpen, is het niet genoeg om dagelijks een stukje te lezen voor je hart - hoewel dit naar ik meen een goede gewoonte is. Maar je mist zo wel al snel het overzicht. Elk Bijbelboek heeft een eigen thema en bedoeling en alle Bijbelboeken hangen met elkaar samen. Daarom is het ook van groot belang om *door te lezen*. Om thema('s) en doel van een Bijbelboek te pakken te krijgen, is het van belang om het boek als geheel te lezen - het liefst enkele keren. En het achter elkaar doorlezen van de hele Bijbel is ook van belang, zodat je makkelijker de verschillende geschiedenissen en Bijbelboeken met elkaar in verband kunt brengen.

Bedenk daarbij dat elke schrijver selecteert en wel met een doel. Nooit wordt ons alles verteld: het gaat niet om wat wij graag zouden willen weten, maar om wat God ons wil vertellen. Johannes tekent het op in zijn evangelie dat hij met een doel heeft geselecteerd en dat Jezus nog veel meer dingen heeft gedaan - teveel om allemaal op te schrijven (Johannes 20:30, 31 en 21:25). Je mag best nieuwsgierig zijn, maar dan vooral met de vraag waarom bepaalde dingen zó zijn opgeschreven. Voor het doen van Bijbelstudie is het daarom van belang om een getrouwe vertaling te nemen - en als het even kan verschillende vertalingen met elkaar te vergelijken.

Uitleggen van de Schrift

Er liggen prachtige diepten verscholen in Gods Woord, inclusief bijzondere typologieën en profetische vergezichten. En de woorden van de Schrift kunnen tevens op een bijzondere manier tot ons hart spreken. Maar als

het gaat om de uitleg van een Bijbelgedeelte moeten we wel voorzichtig zijn en in de goede volgorde te werk gaan. De volgende vragen zijn eerst van belang:

1. Wat zegt dit gedeelte, wat staat er eigenlijk?
2. Wat betekende het destijds, voor degenen die het beleefden of lazen?
3. Wat is de context? Wat staat eromheen en in welk Bijbelboek?
4. Op welke manier heeft het te maken met andere Bijbelgedeeltes?
5. Kan ik sleutelwoorden of -begrippen vinden - die kunnen helpen om te linken aan de andere passages, soms ook aan wat ervoor of erna staat?

Een goed voorbeeld is Mattheüs 11:25-30, dat je makkelijk kunt verbinden aan 12:1-8. Zo vinden we in 11:27 dat de Vader alles aan de Zoon heeft overgegeven - dat komt terug in 12:8, waar we lezen dat de Zoon des Mensen Heer is over de sabbat. Ook lezen we dat Hij rust geeft voor de ziel (11:28,29) - ook dat linkt aan 12:8, aan de sabbat. Om dit gedeelte goed te begrijpen, is het ook van belang om na te zoeken wat er elders in de Schrift staat over een juk.

Als we (enigszins) begrijpen wat dit gedeelte wil zeggen, pas dan kunnen we naar een toepassing gaan. Die toepassing kan persoonlijk zijn, voor de hele gemeente, voor evangelisatie of ook typologisch dan wel profetisch. Een goed voorbeeld zijn de zeven brieven aan de zeven gemeenten in het boek Openbaring. Het gevaar is dat we te snel naar de profetische toepassing gaan en daardoor missen wat die brieven tot de eerste lezer te zeggen hadden en ook kan het dan aan ons hart voorbijgaan. Bovendien zullen we dan minder snel een verkeerde toepassing maken.

Commentaren gebruiken

Mackintosh schreef eens: *Menselijke geschriften kunnen ons helpen, maar grote voorzichtigheid is geboden, zodat we zo'n kostbaar geschenk niet misbruiken, dat het ons er niet toe kan brengen met geleend kapitaal te handelen.* Er schuilt een gevaar in commentaren, ook in de goede! En dat gaat over hoe we ze gebruiken. Ik heb geleerd om eerst zelf in de Schrift te duiken, zelf te studeren, aantekeningen te maken, vragen voor mezelf te formuleren, verwijzingen op te zoeken, een concordantie te gebruiken. Dan geef je de Heilige Geest de kans om tot jou te spreken, dan word je persoonlijk gevormd. Als je daarna commentaren raadpleegt, zul je daar ook meer profijt van hebben. Zelf heb ik er een gewoonte van gemaakt altijd een aantal commentaren met elkaar te vergelijken en niet te snel tevreden te zijn met een bepaalde uitleg: is het wel goed en grondig

beargumenteed wat deze broeder schrijft? Anderzijds heb je elkaar nodig: God heeft gaven gegeven aan de gemeente (zoals herders en leraars) en alleen met alle heiligen zullen we in staat zijn om alle dimensies te doorgronden. Het is daarbij soms goed om niet alleen commentaren 'uit eigen kring' te raadplegen. De uitspraak 'maar het staat er toch' kan makkelijk een excuus zijn om eigenwijs aan eigen interpretaties vast te houden.

Bijbelboeken begrijpen

Zoals gezegd is het goed Bijbelboeken in hun geheel te lezen. Om doel en thema van een Bijbelboek te vinden, kunnen de volgende vragen van belang zijn:

1. Hoe begint het Bijbelboek? Genesis begint met 'In het begin' en gaat dan ook vooral over de oorsprong van veel zaken. In mijn Bijbel heb ik vaak genoteerd waar een bepaald begrip voor het eerst wordt genoemd - vaak is dat in Genesis. Mattheüs begint met het geslachtsregister van Jezus vanaf Abraham en met David als centrale figuur. Jozef is daar in beeld als de erfgenaam van David: dit evangelie gaat over de Koning van Israël. Lukas begint en eindigt in de tempel en focust op Maria als de moeder van Jezus: het gaat over Hem als Mens - en Hij is ook Priester.
2. Wat zou het centrale gedeelte zijn, is er een 'scharnierhoofdstuk'? Vaak is dat ergens in het midden van het boek. Halverwege Genesis vinden we Izak als de zoon van de belofte (In 22:1 lezen we voor het eerst over liefde - tussen vader en zoon - en in 24:67 lezen we over de liefde tussen de zoon en zijn bruid). Halverwege Mattheüs vinden we in H 13 de zeven gelijkenissen: dit is duidelijk een scharnierhoofdstuk, dat te maken heeft met Zijn verwerping door de Joodse leiders.
3. Kun je een structuur vinden in dit Bijbelboek? Genesis geeft met de zogenaamde *Toledoot* ('dit is de geschiedenis van') een bepaalde structuur aan, in Mattheüs vinden we naast H 13 ook vier redes van Jezus: twee lange in H 5-7 en H 23-25 en twee korte in H 10 en H 18 - zo ontstaat bijna vanzelf een goed bruikbare indeling van dit evangelie.
4. Vaak is het einde van een Bijbelboek eveneens veelzeggend. Genesis eindigt met het sterven van Jozef, die zijn gebeente in een kist laat leggen met de belofte van de uittocht.

Het is wellicht nuttig om een paar voorbeelden iets nader uit te werken, zodat duidelijk wordt wat ik bedoel.

Leviticus

Dit is het derde van de boeken van Mozes (samen is dat de Thora, wat onderwijzing betekent). Aan het einde van Exodus zien we dat de Heerlijkheid van de HEERE (de

Sjechina) neerdaalt in het Heilige der heiligen. De eerste opdracht aan Mozes is om de Israëlieten te vertellen over de offers die gebracht kunnen worden en dat begint met het brandoffer in Leviticus 1. Let dan op wat daar staat in vers 2: *Wanneer iemand van u de HEERE een offergave wil aanbieden*. Daar zien we gelijk de wens van de HEERE en waarom Hij in het midden van het volk wil wonen: is er iemand die wil offeren? Is er iemand die reageert, die gemeenschap met Hem wil oefenen? Dan lezen we vervolgens ook heel wat over hoe dat moet: er zijn regels voor de omgang met Hem, Hij laat het niet aan onze fantasie over. Het centrale hoofdstuk lijkt H 16 over de Grote Verzoendag en Leviticus eindigt met het leven in het beloofde land - veel feesten zijn dan ook oogstfeesten en het land is Zijn land met een erfdeel voor iedereen, een erfdeel dat je niet kwijt kunt raken.

Openbaring

Het doel van dit boek wordt gelijk al in 1:1 genoemd: *om Zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren*. Het eindigt met het leven in de Heilige Stad, het Nieuwe Jeruzalem. Het middelste hoofdstuk is H 12, waar ons een groot teken in de hemel wordt getoond: dat is de vrouw die duidelijk Israël aanduidt. Zij baart een zoon, een man - en dat is natuurlijk de Heer Jezus. Dat is ook de vervulling van de eerste profetie uit Genesis 3:15 en daarom lezen we ook over de strijd met de duivel. De vrouw wordt in de woestijn geleid en bewaard door de grote verdrukking heen. Sommigen zien niet dat de vrouw Israël is (identificeren haar met de gemeente - maar hoe kan de gemeente Jezus baren?) en komen dan ook tot een heel andere uitleg van dit laatste Bijbelboek.

Evangelie naar Johannes

Het thema wordt gelijk duidelijk in de zogenaamde proloog (1:1-18). In het begin was het Woord en Woord was God en het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond (1:1 en 14). Dit evangelie laat zien waar Jezus werkelijk vandaan komt, Wie Hij werkelijk van eeuwigheid af is. Het doel vinden we aan het einde, zoals eerder al uitgelegd.

Ook hier is het middelste hoofdstuk veelzeggend. In H 12 vinden we eerst de zalving in Bethanië. Alleen in Johannes lezen we *wie* dat doet (Maria) en dat zij de *voeten* van Jezus zalft (in Mattheüs en Markus is dat het hoofd) en als we eerst H 11 hebben gelezen, begrijpen we meer van waarom zij dat doet. De opwekking van Lazarus (die in H 12 ook aan de maaltijd aanligt) blijkt ook de aanleiding te zijn voor de grootsheid van de intocht in Jeruzalem. De vraag van enkele Grieken om Hem te ontmoeten, is vervolgens aanleiding voor Jezus om over Zijn sterven te spreken -

en de vrucht die dat voort zal brengen. H 12 eindigt met eerst het commentaar van Johannes op de verwerping van Jezus door de leidlieden van het volk en tot slot de laatste oproep van Jezus, wat als een samenvatting gelezen kan worden van waarom Hij van de Vader kwam.

Ten slotte

Er zijn meer voorbeelden te geven (en valt veel meer over het doen van Bijbelstudie te zeggen), maar laat dit artikel gelden als een uitdaging om zelf op zoek te gaan. Niet elk Bijbelboek is even makkelijk, maar wie er echt induikt, vindt altijd een rijke beloning. En gun jezelf de tijd om er in te groeien. Het is ondertussen al meer dan 52 jaar geleden dat de Bijbel voor het eerst voor mij openging en ik blijf nieuwe dingen ontdekken!

Herinner je er zelf steeds aan, dat de Bijbel echt Gods Woord is en voedsel voor onze ziel, voor ons hart. Als je nieuwe schatten opgraaft, dank de Heer daar dan voor, belijd zonden die je eerst wellicht niet hebt gezien - en gehoorzaam aan de opdrachten die je vindt. Ik eindig met dezelfde laatste zin als in mijn artikel over geestelijke groei: *zonder Hem als doel is Bijbel lezen niet echt vruchtbaar*.